OHOLOST I EGOIZAM

Jedna od važnih i osjetljivih odgojnih tema jeste ispitivanje psiholoških uzročnika koji dovode do javljanja sebičnosti i prepoznavanja nepoželjnih posljedica ove psiho-devijantne pojave, kako kod pojedinca, tako i na društvenoj razini.

Pojava oholosti i sebeljublja sa stanovišta vjere, ali i nauke, nepoželjna je i opasna, a u društvenom programu određuje se kao opaka duhovna i psihička bolest.

Odgovor na ovo pitanje Kur'an Časni daje posredstvom Lukmanova, a. s., kazivanja u sljedećem ajetu:

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

I, iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog, ni hvalisavog.

Komentatori su se razišli u objašnjavanju riječi s'ar, u značenju ''pognutog vrata'' i riječi tas'iir, u značenju ''okrenuti lice'', tj. vrat, od ljudi iz oholosti. Također, ne slažu se ni oko tumačenja riječi mereh, u značenju nadmenosti i pretjeranog ushićenja samim sobom. Saobrazno iznesenom, značenje ajeta bilo bi sljedeće: “Ne okreći lice svoje od ljudi zbog oholosti i ne kreći se po zemlji poput onih koji su nadmeni i ushićeni sobom, jer Allah ne voli umišljene i hvalisave.” Hijala', tj. umišljenima nazivaju se oholi zbog toga što umišljaju kako su važni i kako posjeduju vrline. Zbog toga se izdaju za ponosite i po zemlji hodaju nadmeno.

Pisac komentara Ruhul-me'ani rekao je: “Tasa'or znači pogeti glavu u trenutku potrebe, što predstavlja vrstu poniženja i osjećaja bezvrijednosti. Na osnovu ovog značenja ajet bi imao sljedeći smisao: “Kada imaš potrebu nemoj se ponižavati, a kada si u blagodatima, nemoj biti ohol. Spomenuto stanje jedno je od najgorih psihičkih stanja čovjeka.”

Merhum Tabatabai u vezi sa spomenutim kaže da se ovakav prijevod ne slaže sa onim što slijedi kao zaključak. Naime, na kraju ajeta, Allah, dž. š., kaže da ne voli umišljenog, tj. oholog. Ukoliko bi riječ bila o dvama stanjima, tada bi i na kraju ajeta trebalo spomenuti oba stanja, a ne samo ono koje se odnosi na oholost i sebičnost. Ukratko, merhum Tabatabai želi nam reći da i pored činjenice što je ovo značenje na svom mjestu ispravno, čovjek ne bi trebao biti takve naravi. Iz hadisa Imama Alija prenosi se kako je rekao da su najgori oni ljudi koji su skrušeni

kada imaju potrebu, a uzohole se kada su u obilju. Međutim, spomenuti ajet ne ukazuje na ovu .temu, već na nepoželjnost stanja koje se naziva oholost

?Šta je to oholost

Oholost je stav i mišljenje u kojem čovjek sebe samog vidi vrijednijim nego što jeste, a kada .sebe vidi takvim, prirodno je da druge vidi bezvrijednim i slabijim od sebe

,Psihološki uzroci oholosti

Ukoliko bismo se željeli baviti istraživanjem u okviru spomenutog, sigurno je da bismo naišli na velik broj uzroka koji dovode do osjećaja oholosti. Postalo bi također jasno na koji način oholost prodire u čovjeka i kako se vremenom preobražava u svojstvo koje je veoma utemeljeno u čovjeku i utkano u njegovu dušu.

Rezultat kojeg psiholozi nude kao odgovor na ovo pitanje i, na svu sreću, brojni hadisi koji govore o razlozima zbog kojih oholost nastaje, kao i o načinima pomoću kojih je moguće boriti se protiv nje, daje nam pristup velikom broju uzroka do kojih manje-više svi mogu doći i gdje na kraju može zaključiti kako se svi vraćaju samo na jedan jedini uzrok. Međutim, u svakom .slučaju smatramo da će osvrt na uzroke pojave ove psihološke izvitoperenosti biti od koristi

Riječ psihologa

Općenito gledano, ljudi padaju pod utjecaj dvaju važnih uzroka, koji od djetinjstva oblikuju ličnost u čovjeku. Zbog toga roditelji i odgajatelji trebaju biti krajnje obazrivi i voditi računa o njima. Postoje, dakle:

a) prirodni uvjeti;

b) odgojni uvjeti.

Kakogod postoji pojava uzrokovana prirodnim činiocima da neka djeca prilikom rođenja na Ovaj svijet dolaze u neprirodnom obliku, isto tako ima i djece koja rađanjem dolaze sa neskladnim i lošim moralom. Neke fizičke nedostatke moguće je otkloniti ili nadomjestiti medicinskim zahvatom, a neke je pak nemoguće promijeniti. Dječija psiha također je podložna promjenama i poboljšanjima, ali ne uvijek. Neke osobine moguće je promijeniti i ispraviti odgojem, dok su neke psihološke i moralne izopačenosti izvan takve mogućnosti. Saobrazno iznesenom stavu, današnji psiholozi su djecu – s obzirom na osnovu psihu, podijelili na razne

skupine. Neke su svrstali u kategoriju teške djece (djeca s posebnim potrebama) i ponudili .rezultate nastale nakon brojnih ispitivanja i ogleda

Teška djeca

Moderni psiholozi su skupinu djece koja se ponaša drugačije od svojih prosječnih vršnjaka nazvali teškom djecom i u svojim istraživanjima došli do prijedloga na koji način se ona trebaju odgajati. U vezi sa njihovim obilježjima rekli su: “Oholost i sebičnost dijelovi su njihove naravi. Djeca koja posjeduju poseban duhovni kod kao da su se ohola i rodila i od samog početka su se duhovnim stanjem razlikovala od ostale djece.”

Jedan od psihologa u vezi sa liječenjem inada i volje za protivrječenjem kod ohole djece kaže: “Glavni uzrok njihovom inadu jeste oholost. Zapažanja ohola čovjeka uglavnom su netačna. Ukoliko ga bez prethodne pripreme suočimo sa stvarnošću, takvo šta može biti pogubno. Čak je moguće da djeluje tako što će još više učvrstiti tu pokuđenu osobinu. Zbog toga neće htjeti prihvatiti činjenicu da voli protivrječiti, za što će kao i obično iznijeti niz dokaza. Pred takvim čovjekom se nemojte truditi da dokažete nečije mišljenje, zbog toga što ste ustvari njemu učinili uslugu i pomogli mu. On će vam odmah ustati i suprotstaviti vam se. Nikada se sa njim ne prepirite! Klonite se što je moguće više svega što bi na njega moglo djelovati uznemiravajuće. Međutim, i pored toga što znate da "prodaje maglu", ipak ga upitajte za mišljenje i posavjetujte se s njim. Ukoliko niste imali iskustva i to po prvi put činite, bit ćete začuđeni kako će ga to zbuniti i neće znati šta da kaže. To se dešava usljed činjenice da je on spreman jedino da se suprotstavlja vašem mišljenju. Prepustite ga malo da bude u takvom stanju i vidjet ćete čudo – on će od vas tražiti pomoć i prihvatit će vaše mišljenje!”

Ovaj metod, koji sprječava da se ulazi u borbu sa djecom, ima nekoliko korisnih osobima. Jedna bi bila da usporava rast ovog nepoželjnog stanja u djeci, a druga da u pojedincu budi osjećaj za preduzetništvom, što može biti veoma djelotvoran lijek. Na kraju će i sam biti spreman da dobro razmisli o svemu šta se događa.

Tjelesna građa kod neke djece javlja se kao razlog za oholost i sebičnost koju pokazuju. Upravo na osnovu toga možemo smatrati i tjelesnu građu jednim od uzroka zbog kojih se javlja oholost, zbog čega treba imati na umu činjenicu da je riječ o jednoj vrsti oholosti potekle iz .fitreta